SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE
JA VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

Jonatan Vseviov
Kantsler
Välisministeerium
Islandi väljak 1

Teie: 4-4/2688
Meie: 2-5/30_2023

Eesti aruanne Euroopa Nõukogu vähemusrahvuste kaitse raamkonventsiooni täitmise kohta

Austatud Jonatan Vseviov

Tänan Teid meiega konsulteerimast. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku (edaspidi "volinik") kantselei järgib soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise seadustest tulevate nõuete täitmist ning nõustab isikuid ebavõrdse kohtlemise kahtluse korral. Järgnevalt toon välja voliniku töö alates 2019 aastast, mis on seotud konventsioonist tulenevate nõuete ja soovitustega.

Ajavahemikul 01.01.2019 – 25.09.2023 on voliniku poole pöördutud 1206 korral. Pöördumised seoses rahvuse, kodakondsuse, keeleoskuse ja/või rassi ja nahavärvusega moodustavad hinnanguliselt 10-20% kogupöördumiste arvust. Oluline on aga märkida, et paljudel juhtudel ei ole pöördumised olnud voliniku pädevuses ning need on edastatud enamasti õiguskantslerile.

Nii näiteks pöörduti aastal 2022 voliniku poole 217 korda. Nendest 22 juhul oli pöördumine seotud rahvuse tunnusega, 8 kodakondsusega, 5 keeleoskusega, 4 rassi või nahavärvusega.

Voliniku seisukohad ja arvamused

Voliniku poole on pöördutud mitmel korral seoses töökuulutustega, kus kandidaatidele on seatud ootus, et eesti keel peab olema emakeel. Volinik on asunud seisukohale, et töökuulutusest tuleb kaotada nõue, et kandidaat peab valdama eesti keelt emakeelena. Asendada võib selle nõudega, et

kandidaat peab eesti keelt valdama mis iganes ametlikul keeletasemel, mis on antud ametikohale vajalik.

Lisaks on voliniku poole pöördutud rahvuse tõttu ahistamisega töökohal. Ahistamine, sealhulgas halvustavate vihjete tegemine ja stereotüüpsete seisukohtade võtmine teatud rahvuste suhtes, on diskrimineerimine. Tööandjate kohustus on tagada töötajate kaitse diskrimineerimise eest. Voliniku kogemusele tuginedes on tööandjate teadlikkus diskirmineerimisega seonduvast veel senini madal.

Võrdse kohtlemise edendamine

Esimest korda 2017 aastal eesti ja vene keeles ilmunud teavikule "Kirjad lapsevanemale" on tehtud mitmeid täiendustrükke, millest viimane - "Kirjad lapsevanemale. Kõige tähtsam seadus" ilmus 2022 aastal. Mõeldes Ukrainast saabunud sõjapõgenikele, lisati trükisele ukrainakeelne tutvustus ja seda jagati läbi põgenikega tegelevate organisatsioonide. Teavik on kaheosaline, mille esimeses osas on ilukirjanduslikus laadis kirjad lapsevanematele, mille igas kirjas sisaldub nõuanne, kuidas lapsevanemana erinevates olukordades toimida. Teaviku teine osa käsitleb laste ja lastevanemate õigusi erinevates valdkondades koos seadusandluse ja selgitustega. Lisaks info, kuhu pöörduda abi ja nõu saamiseks. Teavikus jagatav info on igal väljaandmise aastal kaasajastatud koos kehtiva seadusandlusega.

2021 aastal ilmus vene keeles trükis "Ise oled vana". See on raamat selleks, et vanemad inimesed teaksid, missugused õigused on neile seadusega riigi poolt tagatud ning et juhul, kui nad tunnevad, et tulenevalt nende east hakkab nende ette kerkima takistusi, oleks nad kursis, kelle poole tuleks pöörduda, et oma seaduslikud õigused jalule seada.

Peale Venemaa poolt algatatud sõjategevust Ukrainas ning sellele järgnenud Ukraina sõjapõgenike saabumisega Eestisse, täheldas voliniku kantselei Ukrainlaste võimalikku ebavõrdset kohtlemist üüriturul. Mitmetel juhtudel oli korterite üürikuulutustes märgitud, et "Ukrainlastele korterit üürile ei anta". Juhtimaks sellise käitumise ebaseaduslikkusele tähelepanu algatas voliniku kantselei kampaania "Eluruumi väljaüürimine – anna kõigile võrdne võimalus!". Selle eesmärk oli juhtida tähelepanu, et avalikus sotsiaalmeediagrupis või maakleri vahendusel üüritava eluruumi puhul on

tegemist avalikkusele pakutava teenusega. Sellise teenuse korral on keelatud inimesi ebavõrdselt kohelda. Üürniku maksujõulisus ja usaldusväärsus ei ole määratud sellega, kas tal on lapsed, kas ta on sõjapõgenik või kas ta on teistest erineva nahavärviga.

Käesoleval aastal viib volinik läbi uuringuprojekti *Võrdõiguslikkuse vajadused ja võimalused rohepöördes*, mille raames võetakse eraldi vaatluse alla Ida-Virumaa piirkond, kus on suur vene keelt emakeelena kõnelev kogukond. Uuringus vaadatakse, kas ja kuidas on võrdõiguslikkust (sh rahvuse pinnalt) rohepöörde poliitikates ja meetmetes edendatud.

Võimalikud muutused seadusandluses

Võrdõiguslikkuse poliitikakujundamise teemad liikusid sel aastal Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastutusalasse. Hetkel valmistatakse ette soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja võrdse kohtlemise seaduse ühendamist, mille raames soovitakse ka ühtlustada võrdse kohtlemise kohaldamisala.

Euroopa Liidu seadusloomes on ette valmistatud võrdõigusasutuste miinimumstandardite direktiivid. Eesti on direktiivi vastuvõtmist toetanud.

Antud muudatused võivad tuua lisavastutusi voliniku kantseleile. Seetõttu on oluline, et volinikule ülesannete lisamisega suurendataks ka tema eelarvet vastavas mahus.

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Christian Veske
Volinik